

Лопатін Артем Олегович

студент

Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Лопатин Артем Олегович

студент

Черноморского национального аграрного университета имени Петра Могилы

Lopatin Artem

Student of the

Petro Mohyla Black Sea National University

Науковий керівник:

Черненко Катерина Петрівна

кандидат економічних наук, доцент,

в. о. завідувача кафедри фінансів і кредиту

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ

ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПЕНСИОННОЙ СИСТЕМЫ

THE FACTORS THAT INFLUENT ON PENSION SYSTEM'S EFFECTIVENESS

Анотація. У статті розглянуто теоретичні основи дослідження ефективності фінансування пенсійної системи. Визначено фактори, що впливають на ефективність багаторівневої пенсійної системи.

Ключові слова: пенсійна система, накопичувальний компонент, пенсійний вік, пенсійні внески.

Аннотация. В статье рассмотрено теоретические основы исследования эффективности финансирования пенсионной системы. Определены факторы, которые влияют на эффективность многоуровневой пенсионной системы.

Ключевые слова: пенсионная система, накопительный компонент, пенсионный возраст, пенсионные взносы.

Summary. The article reviews the theoretical foundations of the study of the efficiency of financing the pension system. Define factors that affect the effectiveness of a multi-tier pension system.

Key words: pension system, accumulative component, retirement age, pension contributions.

Постановка проблеми. Рівень пенсійного забезпечення є однією з найважливіших характеристик суспільного розвитку, адже охоплює інтереси як працездатного, так і непрацездатного населення. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку пенсійні системи країн світу знаходяться у стані реформування: параметричного або структурного. Оцінювання ефективності пенсійної системи необхідне для визначення результатів впровадження заходів реформування, прогнозування впливу змін на рівень пенсійного захисту, визначення подальших шляхів розвитку пенсійної системи. Першим етапом при розробці науково-методичного підходу до оцінювання ефективності фінансування пенсійної системи є визначення факторів, що на неї впливають.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми реформування системи пенсійного забезпечення

була досліджувана низкою вітчизняних науковців, а саме: Кропельницька С. О.[1], Шелюжак М. Я.[1], Черничко Т.[2], Стегура М.[2], Бабірад М. М.[3], Оліярник В. В.[3], Якімова Л.П.[4]. Втім, процес реформування пенсійної системи в Україні триває, тож існує практична потреба у визначенні факторів, що впливають на ефективність пенсійної системи та оцінці ефективності фінансування національної пенсійної системи, що дозволить підвищити ефективність впроваджуваних заходів реформування.

Метою статті є визначення та обґрунтування факторів, що впливають на ефективність пенсійної системи.

Виклад основного матеріалу. Функціонування системи пенсійного забезпечення є показником ефективності політики державного управління, разом із тим, міжнародні порівняння ефективності

пенсійних систем є досить складною задачею, адже структури фінансування пенсійних систем країн світу є різними. Тому для забезпечення об'єктивної оцінки ефективності пенсійної системи країни слід застосовувати математичні методи.

Для об'єктивної оцінки ефективності фінансування пенсійної системи слід розглянути певну кількість факторів, що так, чи інакше впливають на неї. При цьому окрім формування множини ознак важливим є і спосіб стандартизації показників із подальшим визначенням питомої ваги кожного показника. Після накопичення вищезазначеної сукупності множин можна розрахувати інтегральний показник ефективності пенсійної системи із урахуванням величини та питомої ваги кожного фактора.

За основу використано фактори, запропоновані вченими Австралійського центру фінансових наук, що розраховують глобальний пенсійний індекс для 30 країн (за статистичними даними Організації економічного співробітництва та розвитку та Світового банку).

Враховуючи багаторівневу структуру сучасних пенсійних систем, для більшої зручності при розрахунках фактори, що мають вплив на ефективність пенсійної системи країни слід групувати на ті, що характеризують адекватність, стійкість та цілісність пенсійної системи (табл. 1).

Крім факторів, що прямо впливають на пенсійні надходження, або кількість пенсіонерів для оцінки адекватності важливим джерелом фінансової безпеки під час виходу на пенсію є непенсійні накопичення та рівень забезпеченості житлом.

Фактори, що характеризують довгострокову стійкість пенсійної системи визначають за такими показниками як рівень розвитку приватних пенсійних програм, очікуваний вік виходу на пенсію як зараз так і в майбутньому, рівень зайнятості працездатного населення пенсійного віку рівень державного боргу та швидкість реального економічного росту.

Підгрупа цілісності пенсійної системи відповідає на ряд питань, що стосуються вимог накопичувального сегменту пенсійного плану кожної країни, що як правило керуються приватним сектором. Це є критичним, оскільки без приватних накопичувальних планів державне фінансування стає єдиним джерелом пенсійного забезпечення, що не відповідає сучасним умовам розвитку фінансового ринку та ринку праці, а також є неефективним з врахуванням довгострокових демографічних прогнозів більшості економічно розвинених країн світу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Математично обґрунтована оцінка ефективності фінансування пенсійної системи ґрунтується на комплекс факторів, неоднорідних за своєю сутністю, та таких, що потребують певної стандартизації. І хоча коло ознакової множини можна представити перерахованими у статті факторами, але і вони є не вичерпними, залишається відкритим питання, щодо визначення питомої ваги показників, розрахунку інтегрального показника та зіставлення показників, що характеризують різні пенсійні системи з метою визначення шляхів підвищення ефективності фінансування національної пенсійної системи.

Таблиця 1

Фактори впливу на ефективність пенсійної системи країни

Група факторів	Фактор	Характеристика
Адекватність	Додаткові вигоди	Ця група факторів розглядає переваги, надані групам людей як з низьким, так і середнім рівнем доходу та звертає увагу на фактори, що характеризують загальну ефективність пенсійної системи країни.
	Структура системи	
	Накопичення	
	Податкові преференції	
	Рівень забезпеченості житлом	
	Дохідність вкладів	
Стійкість	Пенсійне покриття	Ця група розглядає ряд факторів, що впливають на довгострокову стійкість існуючої системи.
	Загальні активи пенсійних фондів	
	Пенсійні внески	
	Демографічна ситуація	
	Державний борг	
	Економічне зростання	
Цілісність	Зарегульованість	Ця група зосереджується на трьох великих аспектах пенсійної системи, як то регулювання, захист та витрати пенсійної системи.
	Управління	
	Захист	
	Реакція на запити суспільства	
	Витрати бюджету	

Джерело: складено автором за [5]

Література

1. Кропельницька С. О., Шелюжак М. Я. Оцінка ефективності функціонування солідарної системи пенсійного забезпечення в Україні / С. О. Кропельницька, М. Я. Шелюжак // Збірник Прикарпацького національного університету ім. В. Стефаніка. — 2013. — № 9–1.
2. Черничко Т., Стегура М. Оцінювання стану системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні / Т. Черничко, М. Стегура // Галицький економічний вісник — Тернопіль: ТНТУ, 2014. — Том 47. — № 4. — С. 48–56.
3. Бабірад М. М., Оліярник В. В. Оцінка стану недержавного пенсійного забезпечення в Україні та перспективи його розвитку / М. М. Бабірад, В. В. Оліярник // Науковий вісник НЛТУ України. — 2008, вип. 18.9.
4. Якімова Л. П. Формування інтегрального індикатора якості національної системи пенсійного забезпечення [Електронний ресурс] / Л. П. Якімова — Режим доступу: <http://mpsesm.org/>.
5. Melbourne Mercer global pension index [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.globalpensionindex.com/>